

La vida del parc

Crònica d'un dia en la vida del parc Ritan, un dels pocs espais verds de Pequín. Construït al segle XIV, no va passar a ser de domini públic fins l'any 1956.

A l'inici, era el pulmó d'una ciutat de 700.000 habitants, i avui ho és d'una capital que ja en té 21 milions.

© The Economist

Li Zhaolin crida des del capdamunt d'una pagoda de pedra; semblen una mena de iòdels, els quals anomena “exercicis de veu”, per ajudar-lo a respirar. Sembla que unes quantes persones lluiten contra els arbres, agafant els troncs i empenyent-los. Un home està dret amb un braç damunt d'una branca i contra ella frega l'aixella esquerra mentre es dona copets al cap rítmicament amb la mà dreta. Un grup de gent gran camina endarrere, una pràctica que es creu que va bé contra el mal d'esquena i que alleuja la tensió dels genolls. Sols o en grups, molts practiquen taitxí, una art marcial xinesa, alguns amb vanos o espases.

La vida al parc Ritan de Pequín comença fins i tot abans de l'alba. A dos quarts de quatre de la matinada, quan les portes encara són tancades, Wang Jiangyou ja arreplega fulles amb una llarga escombria de bruc. Fa disset anys que viu als terrenys del parc, compartint una residència de tres habitacions amb nou guardes més. Quan obren les portes, a dos quarts de sis, ja pràcticament ha acabat el primer torn. Els venedors ambulants venen fruita a fora als visitants més matiners –la majoria, gent gran–, que arriben per fer exercici o per caminar al voltant del parc. Molts van sols. Un porta una ràdio; de la butxaca li surt una veu

cavernosa que narra per enèsima vegada un llarg conte popular xinès. Cinc homes grans caminen, xerren discretament; un d'ells fa girar tota l'estona unes boles de meditació de fusta que porta a la mà.

Els aficionats al parc saben que el parc Ritan ('altar del sol') és un dels més antics de Pequín. L'altar va ser construït el 1530 durant la dinastia ming perquè l'emperador fes sacrificis al sol. Va formar part de l'estructura formal de Pequín, es troba a l'est del palau imperial de la Ciutat Prohibida i està equilibrat a l'oest per l'altar de la lluna (*yuetao*). Els altars a la terra i al cel (*ditan* i *tiantan*) formaven un eix nord-sud. Ara també són parcs.

Quan es va construir l'altar del sol, Pequín era probablement la ciutat més poblada del món, amb uns 700.000 habitants. Ara ocupa el vuitè lloc, amb 21 milions, i per totes bandes s'alcen amenaçadors gratacels damunt d'aquesta petita taca verda, de menys de mig quilòmetre quadrat. L'espai privat a la Xina és un bé tan escàs que moltes activitats es fan a l'aire lliure. Al parc Ritan hi ha gent de l'alba a la posta, que el fa servir de pati per jugar, de sala d'estar, de gimnàs, de saló de te o de sala de concerts. Xiprers, desmaï i pins s'arreglaren al llarg de camins que condueixen a pagodes de fusta pintada que s'alcen per damunt d'estanys i roques ornamentals. Però la història del parc també és de reinvençió constant; d'un país modern que intenta aferrar-se al seu passat.

Verds per vermells

Durant la major part dels 500 anys transcorreguts des que es va construir l'altar al parc Ritan, el recinte va estar tancat per a tothom que no fos l'emperador. La gent corrent vivia en estrets *hutongs*, avingudes que a penes tenien espai obert. Inspirat pel moviment vuitcentista europeu a favor del parc, el 1907 es va obrir el primer parc públic de la Xina, quan un antic jardí imperial es va convertir en un zoològic, el “parc dels deu mil animals” (*wanshengyuan*). Ritan no es va convertir en parc públic fins al 1956, com a part d'una visió socialista que pretenia obrir terres abans proscrietes a les masses.

Les autoritats van enderrocar murs, va tornar a pavimentar la zona del sacrifici reservada a balls i més tard la van eliminar del tot. Van plantar arbres per “enverdir la pàtria”, però aviat en van substituir molts per prop de 10.000 “productius” arbres fruiters. El 1965 s'hi va col·locar gespa perquè “cap tros de

terra veié el cel". Tan sols uns mesos després, va esclatar la Revolució Cultural i es va desenterrar l'anticomunista "gespa verinosa revisionista". Durant un temps, el parc també va ser caserna militar.

Aquesta història turbulenta ara és de tot menys invisible. Als anys vuitanta, el parc Ritan i d'altres van ser reoberts, en un esforç conscient per incorporar dissenys aparentment tradicionals xinesos, com ara paisatges en miniatura estilitzats. Un mural que hi ha a prop de l'extrem sud ("Fent sacrificis al sol") representa una història inventada: hi ha sobretot ballarines, per bé que les dones tenien prohibit accedir als altars imperials; l'emperador porta vestidures de la dinastia equivocada. Quan l'economia xinesa va començar a accelerar-se, Ritan també es va tornar més comercial: van fer pagar entrada i, durant un temps, hi van posar atraccions com una pista de patinatge i fins i tot una nau especial per a criatures. Però les atraccions van tancar així que es va tornar

un lloc per preservar un suposada cultura tradicional; encara que fos acabada d'inventar.

Als anys 50, aquesta zona de Pequín estava plena de fàbriques amb xemeneies. Ara totes s'han traslladat o estan tancades, substituïdes per ambaixades estrangeres, un centre comercial conegut per exhibir art d'avantguarda i alta costura, i alguns dels pisos més cars del món. Però molts dels antics obrers de les fàbriques encara viuen en habitatges oferts per l'Estat, i són ells els qui omplen de vida el parc. Al llarg d'un dia qualsevol cada racó té molts usos. L'altar, reconstruït recentment, ara envoltat de murs vermells, és l'únic lloc on no es pot accedir, encara tancat a les masses després de gairebé mig mil·lenni.

La línia de la massa

A dos quarts de vuit del matí l'extrem nord del parc està cobert de poemes. Una desena de persones miren com un home

suca un pinzell de cal·ligrafia gegant en un cubell d'aigua abans d'escriure a la pols. L'home, un comptable de 61 anys, hi va cada matí abans d'anar a la feina. Ahir va copiar poemes de sis caràcters; la selecció d'avui inclou estrofes de la dinastia ming.

A aquesta hora del dia la major part de l'exercici és individual o limitat, a tot estirar, a una dotzena de persones. Però durant deu minuts a partir de les vuit la punta nord-est del parc ressona amb la veu de Guo Baomu, de 82 anys, un carismàtic ex-xofer amb gorra i micròfon, que compta mentre unes 70 persones es donen copets a les cuixes trenta vegades, després als genolls, a les espatlles, a l'esquena i al cap. La sessió s'acaba amb el crit de "Sigues feliç!" i Guo se'n va a esmorzar.

Com gran part de l'activitat del parc, la de Guo es basa en els principis de la medicina tradicional xinesa, que ara viu un ressorgiment. La medicina xinesa veu la malaltia com el producte d'una mala interacció entre diverses parts del cos. El *qi* –energia de la vida o força de vida– ha de fluir lliurement a través del cos, per tant donar-se copets es creu que desbloqueja els "meridians" o passadissos del cos. Hi ha altres persones que fan el pi perquè "la sang flueixi cap enrere"; hi ha qui fa servir màquines públiques de massatges d'esquena per millorar la circulació. Cap al centre del parc un home ensenya "ioga natural", diu que pot diagnosticar malalties simplement tocant el cap a la gent.

Els parcs urbans són un dels pocs llocs de la Xina on la gent pot dur a terme aquestes activitats. Són un refugi on els xinesos vells jubilats poden socialitzar-se o fer exercici, i una zona inhabitual de terreny pla per a les cadires de rodes en ciutats amb voreres plenes de sots i carrers enormes. Ara hi ha més gimnasos, però són cars. La majoria de pequinesos viu en pisos petits sense jardí, sovint tres generacions juntes. Però la quantitat d'espai verd no ha aconseguit seguir el →

LA MAJORIA DE PEQUINESOS VIU EN PISOS PETITS SENSE JARDÍ, SOVINT TRES GENERACIONS JUNTES

→ ritme de la massiva expansió urbana; que encara no s'ha acabat. La meitat de la població del país –uns 700 milions de persones– ja viu en àrees urbanes; cap al 2030 n'hi viurà prop de mil milions. Ara els individus tenen control del seu temps lliure, a diferència dels temps de Mao, però molts no tenen gaire res per fer. La majoria de dones es jubilen a 50 anys i els homes a 55 o 60, sovint amb dècades de bona salut per davant (l'esperança de vida a Pequín és de 82 anys). Actualment un de cada sis xinesos té més de 60 anys; el 2025 serà un de cada quatre.

Els parcs públics de tot arreu tenen els seus aspectes privats, que ofereixen una oportunitat per escapar-se dels ulls curiosos en llocs ocasionalment apartats. A la Xina les mostres públiques d'afecte entre adults encara no són freqüents. Les parelles de vegades s'agafen les mans, però no es fan mai petons en públic. Per tant, a diferència de la vida als parcs d'altres països, al parc Ritan no hi ha senyals

d'embolics sexuals secrets ni de drogadoictes ni de bevedors.

Però comportaments que moltes altres societats consideren privats aquí són públics: cantar com a amateur, ballar, fer massatges i fins i tot dormir. Cap a un quart de deu, la major part de la cal·ligrafia de l'extrem nord de Ritan s'ha assecat i dotze dansaires ballen presumits entre parterres al so de *Xiao Pingguo* ('Petita poma'), una popular cançó enganxosa. La líder (i propietària de la ràdio), la senyora Luo, porta una dessuadora florejada amb el text *Love and Peace*. En va aprendre els passos a internet; ara la seva tropa practica per superar un rècord Guinness mundial: 30.000 persones ballant la mateixa cançó alhora.

En algunes zones del parc gairebé no hi ha soroll; d'altres estan plenes de grups rivals. Cap al centre, membres d'un grup de danses tradicionals fan girar unes amples cintes vermelles al so d'*Els bons nens de la Xina*, un cançó ensucrada sobre

COMPORTAMENTS QUE MOLTES ALTRES SOCIETATS CONSIDEREN PRIVATS AQUÍ SÓN PÚBLICS: CANTAR, FER MASSATGES O DORMIR

MOLTS VELL, POC S NENS. El parc Ritan, com tants altres de Pequín, és ple de vells i desert de nens. Un oasi que els més grans aprofiten per ballar, fer exercici o jugar a les cartes. De fet, sobta l'absència de jocs i atraccions pensades per als més petits.

herois nacionalistes, sota l'intens guiatge del seu enclenxinat líder amb ulleres. La musiqueta gairebé ofega una melodia propera: dues persones comparteixen el *hulusi*, un instrument semblant a una flauta dolça amb una carabassa al capdamunt, originari del sud-oest de la Xina. El seu monitor, un home gràcil que porta un top blau amb cremallera, els ensenya *Marriage Vows*, una melodia d'una banda sonora dels cinquanta, amb la partitura clavada amb un clau en un arbre i escrita en notació musical xinesa, en què es fan servir números per representar les notes i no un pentagrama.

Aquesta música i aquests balls no són ni remotament sexuals, ni tan sols sensuals. La majoria de dansaires repeteix un conjunt establert de moviments sense interpretació personal. Els ballarins de saló de Ritan, però, són una mica diferents. Cada parella fa la seva: algunes es belluguen endavant i endarrere a poc a poc mentre que altres fan voltes i es van

ajupint; algunes són parelles home-dona i d'altres, de dues dones. A vegades, un home practica un pas fent-se a un costat, amb els braços estesos com si estigués amb una parella imaginària. Un arbre proper està adornat amb abrics i bosses, perquè no toquin el terra brut.

Li Ruifen, una dona de 53 anys vestida amb una samarreta verda de l'exèrcit dels Estats Units, fa tres mesos que balla al parc amb Mín Baozhen, un home amb uns cabells negres com el betum. Quan ballen, Mín recolza el palmell a la part alta de l'esquena de Li, alhora que ella li agafa només el costat de la mà; ella té la cara impassible. Tots dos estan divorciats; Li està jubilada i viu amb el seu fill i la seva família. Ballen unes quantes hores cada matí i una altra vegada al vespre.

No hi ha una separació clara entre actuació i pràctica. Un home canta tota mena de peces d'òpera i cançons ("Admiro Pavarotti"), amb por que els veïns es queixin des de casa. Dos cops

PAGODES, ESPORT I EL REI SOL.

A l'extens parc Ritan hi ha abundància de pagodes. És prou corrent veure-hi jugar la gent al bàdminton i tot és presidit pel rei Sol, qui va inspirar el recinte. A la pàgina del costat, un mural de reminiscències egípcies que hi ha a l'entrada.

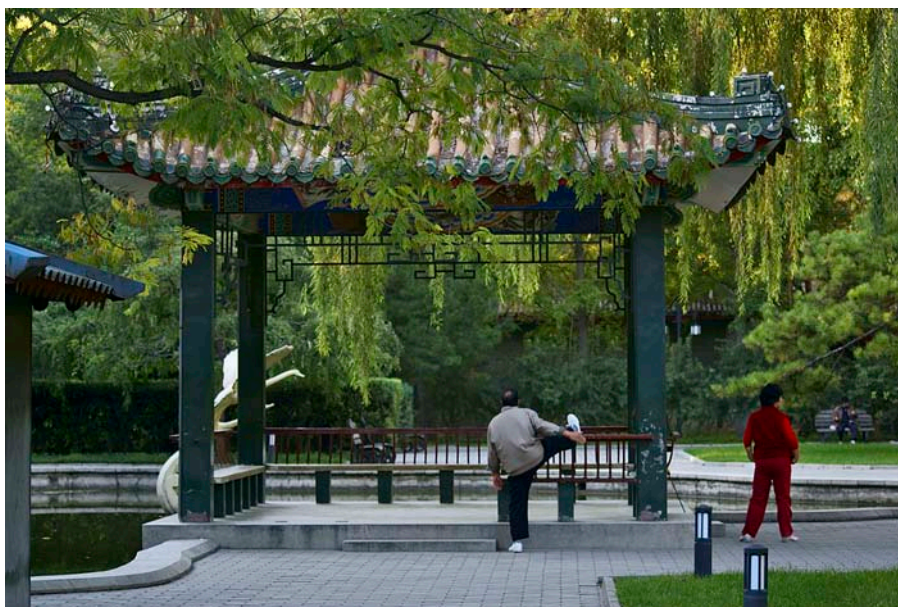
→ per setmana un grup de 25 homes i dones empenyen un teclat fins a un gran pavelló per cantar *T'estimo, Xina* i altres himnes patriòtics. Aixequen una pancarta vermella "Canteu per tenir més bona salut i felicitat".

Pocs infants, molts avis

Li Shuling, de 65 anys, canta cada dia amb un amic, principalment cançons tradicionals xineses (més una versió de *Scarborough Fair*, un balada anglesa popularitzada a la Xina per una estrella de l'òpera pequinesa). Li recorda l'anarquia dels carrers de Pequín durant la Revolució Cultural, quan va evitar que l'enviessin a una zona rural perquè havia de cuidar la seva mare, que estava malalta. Va estar molt afectada quan Zhou Enlai (que fou el primer primer ministre de la Xina comunista) va morir el 1976, però diu que "no ho va estar tant" quan va morir Mao Zedong el mateix any. Ara la vida és tranquil·la, afirma. És propietària del seu pis; mentre canta, el seu marit fa el dinar a casa.

En tots els països les tribus convergeixen als parcs a certes hores del dia. A Occident, els que passegen el gos a primera hora deixen lloc a les mares soles amb cotxets, i més tard als corredors de migdia. En acabar l'escola, vénen nens corrent i cridant; després adolescents a fer el mandra i fumar. Els ritmes d'un parc xinès són diferents. Els gossos hi estan prohibits. La majoria de corredors ja han marxat a les 10 del matí (n'hi ha que corren amb les sabates d'anar a la feina i en texans). Als adolescents, amb una pila de deures, amb prou feines se'ls veu durant la setmana.

Però el parc Ritan té les seves pròpies tribus. Una és la dels amants dels ocells. Cada dia Mu Xionglu, antic obrer d'una fàbrica, ve a "passejar els ocells i passejar-me jo mateix"; es troba amb amics en un racó silenciós, cadascun amb dos tords embolicats amb un mocador blau. Destapen petites gàbies de fusta i les penegen als arbres, "perquè els ocells cantin junts i se sentin com si tornessin a ser a la natura".

Amb una hora n'hi ha prou perquè els ocells ho deixin anar tot, conclou.

Un gran nombre dels nens que hi ha als parcs xinesos van amb els avis, que en la majoria de casos es fan càrrec de la cura de les criatures. Dai Wei, un nen preciós de 16 mesos amb uns pantalons d'estrelles i unes sabates que fan nyec a cada pas, és al parc amb els avis, arrossaires de 75 anys de la província de Henan, que van traslladar-se a Pequín fa un any per fer-se'n càrrec. Passen molt més temps amb ell del que van dedicar als seus fills quan eren petits, però eviten els altres visitants del parc, que "ens miren de dalt a baix perquè som pagesos".

Fins i tot després que s'acabi l'escola, la majoria de nens que hi ha al parc són de menys de tres anys, l'edat en què comencen la guarderia. L'absència de nens més grans no és deguda a l'aire de Pequín, tristament famós per la contaminació –fins i tot en dies dolents, el boirum no impedeix que els nens juguin i pocs porten mascareta– sinó al fet que els joves xinesos passen molt menys temps al carrer que els europeus o els nord-americans. Molts dormen a l'hora de dinar fins que tenen cinc o sis anys, i estudien de nit. El percentatge de nois obesos és el doble que el percentatge d'homes amb obesitat, i gairebé el 80% dels nens entre 16 i 18 anys tenen problemes de vista, conseqüència habitual de gaudir de massa poca llum solar.

El joc infantil simplement no és una prioritat. Els parcs infantils no són corrents, i normalment s'hi accedeix pagant. Al parc Ritan, els autos de xoc, un minitren i altres atraccions estan ficats en un petit recinte. Fins i tot els tobogans costen 10 iuans (1,50 dòlars) l'hora. Les desafinades melodies de les activitats recorden més una pel·lícula de terror que un temple de l'alegria; sovint hi ha més assistents (molts d'ells fumant) que criatures.

El que sí que promou el Govern xinès són les activitats per a la gent gran. Els "espais de joc per a adults" –instal·lacions públiques, a l'aire lliure– són omnipresents i inclouen màquines el·líptiques sense fricció, bancs per fer abdominals i màquines per exercitar les cames. Aquestes màquines van arribar als noranta i ara n'hi ha milions als costats dels carrers, en parcs i en pobles. Al parc Ritan, els seus grinyols es poden sentir tot el dia.

A mesura que disminueix el nombre de xinesos que fan feines manuals,

l'exercici cardiovascular es va tornant més comú. El bàdminton comença a tres quarts de set. Uns homes aixequen pesos fets per ells mateixos a partir d'una barra d'armari i dos blocs de formigó. Cada tarda un grup de treballadors d'un hotel xuten un *jianzi*, un híbrid entre una ploma de bàdminton i una pilota de roba, que intenten que no els caigui a terra.

Es fan classes de "softbol taitxí", en què els moviments d'arts marcial es fan amb una raqueta a la mà, amb l'extrem de làtex suau embolicant una piloteta. Cada activitat és mig joc mig espectacle: a la Xina fins i tot jugar a cartes és un esport amb espectadors. El més popular a Ritan és el Dou Dizhu ("lluïta contra el propietari"), una variant del pòquer xinès. Els grups de gent porten coixins per seure i fan servir una estora de bany com a taula. Tot i que a la Xina el joc està prohibit, la majoria juga per diners.

El ritme de Pequín

A mesura que es va fent fosc, moltes persones grans se'n van a casa a sopar i l'edat mitjana dels estadants del parc baixa. A un quart de set del vespre tres dones estan ballant al so d'una melodia sensiblera al costat d'uns arbres, quan un home col·loca un aparell de música molt més gros a tocar del següent parterre i sense ni tan sols mirar en la seva direcció comença a executar moviments semblants als de ballet al so d'un ritme intens. Les dones apugen el volum però al cap d'uns minuts el seu rival ha atret

més seguidors, i elles s'indignen. Si bé el ritme i el volum del parc s'han accelerat, els ballarins de saló continuen balancejant-se sota el xiprer mil·lenari. Unes noies que han arribat més tard ballen en faldilles, però la majoria ballen el fox trot en pantalons i esportives. Tres noies en jersei gruixut segueixen el ritme del ball individualment, com si fossin en una discoteca escolar. La gentada del vespre és més variada: persones que s'hi arriben quan tornen cap a casa; hi ha més gent de fora la ciutat.

La senyora Li i el senyor Min, els companys de ball de qui hem parlat abans, tornen després de menjar una mena d'empanades al vapor. Ella dubta sobre si sortir amb ell, diu, en part perquè no és de Pequín però també perquè va treballar per a una empresa privada i per tant no té una pensió estatal ni una assegurança de salut, cosa que "podria dificultar les coses". Però és una persona bona i íntegra. I al seu fill li cau bé.

Quan el rellotge toca les nou, els llums del parc s'apaguen i una patrulla de guardes amb braçalets vermells i torxes fan sortir de pressa les masses. La majoria obeeix immediatament. L'arbre queda sense cap bossa penjant de les branques i la gent s'afanya a anar cap a les tres sortides del parc. Els companys de ball recullen les pertinences i se'n van sense dir-se adéu. Caminen junts lentament cap a la sortida nord. Demà hi tornaran. ●